

Dohányárusok Közlönye

Megjelenik minden hó
1-én, 10-én és 20-án.
Egyes példány nem kapható.
Előfizetési ár fél évre 5 korona.
Előfizetni csak fél évenként lehet.

A MAGYARORSZÁGI NAGY- ÉS KISTŐZSDE TULAJDONOSOK
SZAKKÖZLÖNYE ÉS ÉRTESETŐJE.

KIADÓTULAJDONOS ÉS FELELŐS SZERKESZTŐ:
HATSEK ADOLF.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VI., Nagy János-utca 1/B.
hova az előfizetési összegek, valamint a
kéziratok küldendők.
Előfizetési ár fél évre 5 korona.
Kéziratok nem lesznek visszaadva.

TARTALOM. Pünkösöd. — Szivarkák készlethiánya. — Az üres ládák felhasználása. — Vegyesek.

Pünkösöd.

És újra itt van ő, a szép és felemelkedő ünnep, a melyet a természet olyanná varázsolt, a mennyiben a földet ünnepi díszszel felruházta! És újra itt van ő, a kedves pünkösdi ünnep, az egész emberiség öröme, a mely az ég megnyilatkozásait látja benne, a mely így szól: Ó ember, ne essél kétségbe!

És ezen megnyilatkozás, a mely az emberi szívekbe lopózik, önkénytelenül kitör annak látására, midőn szeme azt a csodát látja, melyet egy zord, hideg téli éj után, a tavasz elővarázsolt, a mennyiben minden, de minden másképen van, a mint volt! Lehetséges-e az! Vajjon ezen átalakulás, a mely oly gyorsan bevégeződött, elő volt készítve, vagy a tél fergetegét el kellett simítani és a jég által lebilincselte vizeket szabaddá tenni, egy örökké tartó, örökké egyforma maradt természeti törvénynél fogva? Mindenestre! A természet igazságos, mert cselekedeteiben magához hű maradt, mert a javakat egyformán osztja és mert ő minden bajra egy gyógyítót teremtett.

Nem úgy az ember! Már Göthe mondja: „A törvény és jog egy örökké tartó betegségképpen lesz átöröklőve!” És ezen betegséget ki képes meggyógyítani? Az, a ki emberi gyarlósággal, emberi egoizmussal, emberi türelmetlenséggel van ellátva! Tehát ki képes szívét elzárkózni a természet ezen magasztos ténykedése elől, a mindenhatóság elől, a mely megteremtésének kezdetétől fogva örökké és tántoríthatatlanul ragaszkodik törvényei végrehajtásához, a mely ily csodálatos módon milliard élőlényeknek javára szolgál!

Ó ember, ne essél kétségbe! Minden tünetből, melyet a fiatal tavasz napfényre varázsolt, arra a kijelentésre készlet, minden virágból, minden fűszálból meritjük azon vigasztaló itéletet, a mely eredményezi, hogy a szív örül, hogy a mell örömmel fellelegzik s önkéntelenül felkiált: „Ó mily szép lett minden, mily szépen fordult meg minden jobbra!”

Pünkösöd van! Egy örömmünnep mindenkire! Az ember lerázza a mindennapi gondokat, hogyha azok még oly nehezek és kivonul asszonyostul, gyerekestül a szabadba, oda, a hol az anyatermészet adományait oly nagylelkűen lerakta, hogy az emberiség rajta örüljön! S ki akarná azt eltagadni, hogy ő és egyedül ő képes azt az emberiségnek egyformán megalkotott örömet nyújtani, a balzsamos illatot és az édes lankás levegőt teljes tüdővel beszíni, a szemet a gyönyörű zölden és a pompás virágokon legettetni. A

gazdagok és előkelők palotái épügy, mint a szegények kunyhói elhagyatva s üresen állanak! Egy ember sem marad otthon, a kinek csak a megélhetés vagy betegség iránti küzdelmet a sors csapásai elviselhetlenné nem tettek; mindenki törekszik kifelé és kívánczik mindama adományokat begyűjteni, melyeket a természet számára is alkotott, mindenki iparkodik a szabadba, az Isten szabad természetébe, merl csak ma képes felismerni annak egész hatalmát, ma ismeri meg magamagát s azt, a kit a természet előnyben részesített, a mennyiben lelkét a titok felismerésére képesítette.

Ó ember, ne essél kétségbe! Nézd, hogy zöldel s virít minden, nézd azt a sok ezer virg és szerencsés embert, a kik ezen pillanatnak örvendenek, emberek, a kik még órák előtt fohászokdát s a keserűségek poharát megitták! Tehozzád elhagyott, tehozzád, a kinek sorsáról sem törvény, sem igazság nem törődik, tehozzád nyomoruságos megterhelt, a ki csak azért van itt, hogy dolgozzék és semmit, semmit azokból az élvezetekből a maga számára nem kívánsz, a mikhez a legutolsó proletárnak is jussa van, tehozzád m. kir. dohányárus van intézve ezen figyelmeztetés: Ne essél kétségbe! Igen, ne csüggedjél és csak teljesítsd hűségesen kötelességedet, míg neked is üt az órad, hogy téged is legalább egyrangúvá tesznek a legalsóbb osztályhoz tartozó néppel, a melynek a törvény hetenkint legalább egy napi nyugalmat biztosít. — Ne essél kétségbe s reménykedjél csak! S ha valami fonák ember ezért kérdőre von, hogy te azon napokon, a melyeken a természet ünnepet ül, hogy rajta mindenki örüljön s felviduljon, hogy te ezeken a napokon bűzhödt, dohányszagtól áthatott üzletben ülve, a helyett, hogy a szegények legszegényebbikéhez egyenlően cselekedhess, akkor azt mondjad annak az embernek, hogy te éppen azon osztályhoz tartozol, a mely az összes állampolgárok számára érvényes törvényen kívül áll, hogy te az államot szolgálod, a kinek jogában áll, magát a törvényen felül helyezni, hogyha azt jónak látja.

Azért kedves m. k. dohányárusom, nem kell mindjárt kétségbe esni! Egyesek, hivatalos osztályok, rendek, sőt gyakran népek s nemzeteknek sok más kellemtelenségeket kellett elszenvadni, mint azok, a miket neked szegénynek a vasárnapi munkaszünet elvonása által okoznak. — A jobb elismerés keresztültörli magát előbb vagy utóbb.

Gyöngé vigasztalás, fogod erre mondani s mégis olyan, mely egyszer való

lesz, a mennyiben azt nemcsak a természet törvénye, hanem annak teljesítését minden törvény követeli. És azért ne csüggedjél, hogyha látod, miként azon munkás, a kinek kézimunkát te elárusítani kénytelen vagy, örülhet a pünkösdi ünnepnek, és te a közönség kényelmére üzletben állsz vagy ülsz, busulva az emberiség kellemetlenségei fölött, a mely téged s gondodat alig méltatja figyelemre.

Pünkösöd, ezen kedves ünnep beköszönt s annak eljövetele új, boldogabb reményeket fakaszt az emberi szívekben! Elfelejtve vannak azok a viharok, melyek csak előbb dultak, elfelejtve a tél zordon keze, a mely rombolt és csak a kikeletet, a felvirágzást, a mely új életre ébreszt, látja a szem.

És azért legyen ezen pünkösdi ünnep az utolsó, a mely annyi sok ezer dolgozó, szorgalmas, cselekvő embert, erőszakosan a szobához köt! És azért legyen ezen pünkösdi ünnep ama reménycsillag, a mely jobbat ígér és a mely felvilágosítólag hat mindazokra, a kik a hatalmat az igazsággal összekeverni láthatnak! Ó ember, ne csüggedj! úgy hangzik mindenütt, a hol a természet szépsége az emberi szembe ötlök, a hol az emberi fül elhathat, hogy az ő teremtelésének örökké élő titkát kifürkészsze. Ó ember, ne csüggedj! ezt hirdetik a pünkösdi harangok! Legyen az ő jelenlegi énekük siréneke mindarra, a mi az emberiség boldogulása ellen bármiképpen irányítva van.

Szivarkák készlethiánya.

Mint közönségesen, hogy ha a dohányárusok üzlete csak egy kissé jobban megy, mint rendszeren, bekövetkezik az anyaghiány, úgy mint most. Még május hóban élünk, amelyben az egész lakosság még itthon van és öreg és fiatal egyaránt szabadba rándulva, magát a dohányzásnak átadja, de főképp, a midőn a pünkösdi ünnepek százezer embernek időt s kedvet engednek a dohányzásra és épen ezen időben esik meg, hogy épen abban a fajta szivarkákban készlethiány bekövetkezik, amely az összes szivarkanemek között a legnagyobb fogyasztásnak örvend, vagyis röviden szólva, a melyet a fogyasztók legnagyobb része kíván.

Gondoljanak bárhogy e lapokban közzétett taglalásokra, rekriminációkra és jóslatokra, semmiestre sem lesznek képesek beigazolni, hogy helytelen dolgot említettünk, mi ellenkezőleg mindenkor képesek vagyunk bebizonyítani, hogy az, amit előbb mondottunk, szórul-szóra bekövetkezik.

Egy év előtt, abból az alkalomból, midőn a Hunnia-szivarka nem volt szállítható, azt a félelmet hangoztattuk, hogy a szivarkakészlethiányak be kell következnie, miután az ahhoz szükséges gyárak hiányoznak. Hogyha az üzleti viszonyok nem volnának oly rosszak, amilyenek valóságban, az általános fogyasztás tetemesen

emelkedett volna. A szivarkahiány mindenütt lett volna eszközözlendő és zavarnak vége sem lett volna. Szerencsére az üzlet nem megy oly jól, tehát a hiány ez okból nem is észlelhető. De micsoda üzem az, amelynek mindig csak arra kell ügyelni, hogy kevesebbet áruljon, a mint ez tényleg ma a «Hölgy» szivarkánál tényleg kívánni kell.

A mi tudomásunk szerint, a m. kir. pénzügyminiszterium már egy év előtt figyelmessé lett telve a gyárak elégtelenségére, a mennyiben a szivarkafogyasztás állandóan emelkedik és a gyártási képesség a szerint csökken. De azóta misem történt, hogy rövid uton egynehány gyárnak felállítását kiáltásba vetették volna. Miért? Tudja az Isten, egy közönséges halandó ezt nem tudja! Nekünk az egész dolog másképpen tűnik fel! Az elárusítók, akik üzleti bérüket, adójukat, tőzsdébérekét és alkalmazottjaikat fizetni kötelesek, megkívánhatják, hogy azt az árut, melyre vevőiknek való elárusítás céljából nagy szükségük van, pénzükért meg is kaphassák. A dohányárus, akit naponta száz meg száz ember foglalkoztat, hogyha egy valami fajtában kérszerte nincs, még választ sem tud adni, hogy miért nincs neki abból készlete. Természetesen csak ő lesz hibáztatva, miután a közönség azt nem hiszi s nem is hiheti, hogy az állami termékeket nem lehet előállítani. Valóban szomorú, hogy ily eshetőségnek elhárítására nincsen semmi segítség, s annál szomorubb, amennyiben ily eshetőségek előre jeleztek és mégis folytonosan ismétlődtek. Mi ezt a körülményt arra vezetjük vissza, hogy a dohánygyedárúság üzemenek kettéválasztása mindeme hiányok és hibák az oka, miután magy. kir. dohányjövődéki központi igazgatóság ezt mind jól tudja, mire van a dohánygyedárúságnak szüksége, azonban ő a saját tervei és előterjesztései kivételében folytonosan akadályozva lesz. Hogy miért létezik ezen kettéválasztás, miért lett az Ausztriában régen beszüntetve s nálunk nem, miért nincsen a gyártás és az üzem egy kézben összpontosítva, ezt kifürkészni nem vagyunk képesek. Mi csak az tudjuk, hogy ezen kettéválasztás által a kincstár jelentékenyen meg lesz károsítva, az áru elpocsékolva, a közönség chisanirozva és az elárusító annyiban van károsítva, a mennyiben attól a pár fillértől, melyet keresni lehetett volna, ilyen eshetőség által esik.

Az üres ládák felhasználása.

Egy évtized óta tartó baj, melyet a ládák kérdése felvetett, amennyiben a dohánygyedárús az üres csomagoló ládákat saját számlájára átvenni köteles, több ládagyárost is jelentékenyen megkárosított, miután az üres szivarkaládák más áruk csomagolására szolgáltak. Ebből az okból több gyáros gyártmányait olcsóbban is árusította, egyesek üzemeiket jelentékenyen kisebbítették, vagy azzal egészen felhagytak.

E közben a ládákkal való kereskedés, melyet a dohánygyedárúsok önkénytelenül kénytelenek folytatni, oly nagy kiterjedésű, amily nagymérvű annak hatása. — Eddig sohasem volt oly kereskedés, a melynél az eladónak csak arról kellett gondoskodni, hogy kevesebbet veszítsen mint nyerjen, ehhez járul még az a tréfás, de a nagyárúsokra szomorú tény, hogy az áru minél olcsóbban tudadni kell, minél kevesebb lesz az eladás, miután oly időkből, midőn az üzlet teljesen pang, különösen nyáron, a ládák felhalmozódnak s potomáron kínálva lesznek.

Az a remény, hogy a ládakérdés a m. k. pénzügyminiszterium részéről egyszer csak valami módon megoldható lenne, mely a nagyárúsokat kielégítene, az évek hosszú során át teljesen elenyészett. — Ennek nem a m. k. pénzügyminiszterium az oka, hanem maguk a dohányárúsok, a kik semmi lépést nem akartak tenni, hogy ezen intézkedésnek megváltoztatását kikérjék. Jelenleg ez az ügy oly elavult, hogy csak nehezen gondolható, miként ebben a dologban változás beállhatna, miután a ládák gyártása, mely valószínűleg szerződéshez van kötve, a m. k. püminiszterium részéről alig lesz bolygatható.

Ezen ténnyel szemben, a nagyárúsok előtt csak egy kérdés áll, hogy miként lehetne a ládánál nagyobb veszteséget elkerülni illetőleg vajjon ez egyáltalában lehetséges-e? És azt hisszük, egész határozottan igennel felelhetünk. — A nagy veszteség a mi nézetünk szerint azáltal volna elkerülhető, hogy ha az ország összes dohánygyedárúsai kölcsönösen köteleznék magukat a ládákat csak egy meghatározandó limitál áron eladni. Hogy ha ez az eset volna, akkor az elárusításnál sohasem következnek be zavar, a mennyiben az üres maradt ládák mennyisége végre mégsem oly óriási nagy, hogy attól kellene tartani, hogy azok elárusítatlanul maradnak. — Jelenleg a ládák ára azon vevőkre nézve akiknek rájuk szüksége van, alig félárnak mondható, mint a mennyibe az új ládák kerülnek és e mellett a meghatározott célra igen jól használhatók. Hogy ha tehát jelenleg a ládák potom áron lesznek elárusítva, bár értékük határozottan nagyobb, nem azok az okai, a kik az árakat meghatározzák, hanem ellenkezőleg az eladók azok, a kik az árat leszorítják s ezáltal maguk jelentékeny kárt szenvednek.

Egy másik mód, melyet javaslatba hozunk, volna az, hogy az ország öt nagyobb városában ügynökök lennének megbízandók azzal, hogy a ládák eladását vezessék. A dohánygyedárúsok lakhelyük távolságához képest a kiürített ládákat a legközelebbi gyűjtő-állomásra küldhetnék, miből még az az előny származna a nagyárúsokra, hogy a ládák elárusításáról nem kellene gondoskodni. — Tudvalevőleg leginkább azon nagyárúsok szenvedik a legnagyobb kárt, a kiknek üzletük kisebb- vagy mezővárosokban van, a mennyiben ily helyeken magától érthetőleg egy kiterjedt nagybani elárusítás nem létezik. — Az üres ládáknak egyes-egyedül csak ott van értékük, a hol élénk kereskedelem létezik, a hol az áruk nagyban lesznek elárusítva s szétküldve.

Mindenestre megfigyelendő, hogy a ládák forgalma mégsem oly óriási nagy, hogy elviselhető, miként ezek eladásával egyenesen erre alkalmazott egyének megbízassanak. — Egyuttal lehetne épügy a fővárosban, mint a négy nagyobb városban egy szállítási céget a ládák eladásával teljesen megbízni, ami nézetünk szerint, nagyon könnyen kivihető volna, s a veszteséget is csökkenteni képes volna. — Hogy az üres ládák eladása milyen módon történjék, hogy ha a nagyárúsok közösen eljárni akarnak, ez egy másodrendű kérdés. Első sorban minden körülmények között szükséges, hogy egyetértés eléressék az árak meghatározása tekintetében. — Mi nagyon jól tudjuk, milyen nehéz a dohánygyedárúsok között az egységes eljárást elérni, amennyiben a körülmények olyanok, hogy egyes nagyárúsok nagyobb, mások kisebb és egy jelentékeny részük ládájukért semmiféle árt nem tudnak elérni.

Igen, tudunk egyes eseteket, amidőn kisebb ládák tüzelőanyagának lesznek felhasználva. Azonban ez egy nagy létkérdés, amely itt tárgyalatik, s mely csekélység által volna rendezhető s az egész hivatott osztálynak föltötte hasznos lehetne. Nem is kívánna ez semmiféle részről a legkisebb áldozatot sem, hogy a ládák ára rendeztessék és pedig akként, hogy minden egyes nagyárús minél csekélyebb veszteséggel, ha már veszteségről van szó, átszurranjon.

Mi ezen ügyet szóba hoztuk s átadjuk azt keresztülvitel végett olvasóköreinknek. Lehet, hogy ez alkalommal sem fog senki életjelt adni, hogy egy reformot létesítsen, amely minden árust közelről érint! Lehet, hogy talán mégis azok, akiket ezen ügy közelebről érint, kezdeményezni fogják, hogy az általunk előadott

indokokat magukéva teszik és közelebbi lépésekről gondoskodni fognak. Mi nem tudjuk, mi fog történni s nem is tudhatjuk mindaddig, míg az olvasóköreink ez irányban véleménye előttünk nem fekszik. Vajjon ezen dologban valami történik vagy sem, arról előre is biztosíthatjuk, hogy kár volt eddig csak egy perczet is elveszíteni, mely alatt a ládák potom áron eladásából származó kár keletkezett. A dolog oly világos, végrehajtása tekintetében csak egy játéknak nevezhető és nincs egyébre szükség, mint az egyes érdekeltek részvételére. Hogy valójában ezen ügy egy cselekvő örvénylővel folytat egyáltalában nem volna érvényesíthető? Ezt szeretnők látni.

Vegyések.

Változások a nemzetközi postai csomagforgalomban. A kereskedelmi miniszter a nemzetközi postai csomagforgalomban beállott változások tárgyában a következő rendeletet adta ki:

Az alább felsorolt tárgyak, melyeket eddig csak értéklevelekben lehetett Portugáliába bevinni, ezentul értéknívánítással ellátott nemzetközi postai csomagokban is küldhetők a nevezett országba, ugymint: lebélyegzetlen postai frankójegyek, kitöltetlen bélyeges váltóúrlapok, be nem írt más bélyeges papírok, bankjegyek, adóslevelek, szelvények, valamint általában a bemutatásra szülő értékpapírok.

A görög postaigazgatás a csomagok súlymaximumát a nemzetközi forgalomban 3 kilogrammra 5 kilogrammra emelte föl, minék következtében nemzetközi postai csomagot 5 kilogramm súlyig ezentul nemcsak a görög területen levő osztrák Lloyd ügynöksége székhelyre, hanem Görögország minden helyére lehet küldeni, hol csomagforgalomban résztvevő postahivatal van. A görög postahelyekre címzett csomagok terjedelmek (25 köbdeciméternél nagyobb térfogatuk) nem lehetnek és értéknívánítással nem láthatók el, a viteldig marad, mint eddig: csomagonként 88 krajczár, míg a Lloyd-ügynökségek által kezeltendő csomagok díja 75 kr (terjedelmekért 1 frt 13 kr.)

A m. kir. államvasutak bevételei április hóban — az ideiglenes kimutatások szerint — a személforgalomban közel 2 millió frtot, az áruforgalomban mintegy 5 millió frtot, összesen 6.943.500 frtot tettek ki, vagyis majdnem 400.000 frtal többet, mint amennyire a múlt év április havának végleges bevételei rugtak. Az év elejétől április végéig a bevétel 27.8 millió frt volt, 1¼ millióval több, mint a múlt év megfelelő időszakában. E többletből mintegy 200.000 frt a személy-, 1.3 millió frt pedig az áruforgalomra esik. Az áruforgalom április havában 5.765 kocsiával több volt, mint múlt évi április havában, az év első harmadában pedig 28.257 kocsiakománnyal több a múlt évéhez képest, amely emelkedésnek a fele a nagyobb gabonaforgalomra esik.

Ami különösen a fiemei állomás forgalmát illeti, a kivitel jelentékenyen emelkedett, míg a behozatal — habár igen csekély — apadást mutat: összesen 28.152 tonnát tesz, vagyis 881 tonnával kevesebbet mint a múlt év április havában, amely kevesebbet főleg a jutára, a kőolajra és a gabonára esik; ez utóbbiból összesen 28 kocsiakománnyal szállítottak el vasuton. Rizsnél ellenben 2538, bornál 912 és déli gyümölcsnél 1453 tonnával emelkedett a behozatal. A kivitel 557.731 tonna volt, 32 százalékkal több, mint a múlt évi április havában. A többlet főleg a haszonfára, lisztre és czukorra oszlik el, míg a dongakivitel csökkent. Az év elejétől április végéig behozatal 111.730 tonna volt, 11 százalékkal kevesebb, mint az előző év megfelelő szakában; a kivitel 235.533 tonna volt, 42 százalékkal több.

„DOHÁNYÁRUSOK KÖZLÖNYE“

(ORGAN DER TABAK-GROSS- UND KLEINVERSCHLEISSER UNGARNS).

INHALT. Pfingsten. — Mangel an Zigarretten. — In der türkischen Tabakfabrik. — Annoncen.

Pfingsten.

Und wieder ist es da, das schöne und erhabene Fest, welches die Natur zu einem solchen geschaffen, indem sie die Erde mit einem Festschmuck versehen! Und wieder ist es da, das liebliche Pfingstfest, zur Freude der ganzen Menschheit, die in ihm eine Offenbarung des Himmels vernimmt, die da heisst: Oh Mensch, verzage nicht!

Und diese Offenbarung, die sich in das Menschenherz schleicht, sie drängt sich ihm auf angesichts dessen, als sein Auge die Wunder erblickt, die nach rauher, kalter Winternacht den Frühling morgen hervorgezaubert, indem Alles, aber Alles so ganz anders geworden, wie es war! Ist's möglich! War diese Metamorphose, die sich so rasch vollzogen, vorbereitet, oder mussten die Stürme des Winters hinweggefegt und die vom Eise gefesselten Gewässer befreit werden, kraft eines ewig dauernden, ewig sich gleichbleibenden Naturgesetzes?

Gewiss! Die Natur ist gerecht, weil sie sich treu bleibt in ihren Handlungen, weil sie die Güter gleichmässig vertheilt und weil sie für jedes Leid ein Heilpflaster geschaffen.

Nicht so der Mensch! Schon Goethe sagt: „Es erben sich Gesetz und Rechte, gleich einer ewigen Krankheit fort!“ Und diese Krankheit, wer vermöchte sie zu heilen, wer, der mit den menschlichen Schwächen, mit dem menschlichen Egoismus, mit der menschlichen Unduldsamkeit behaftet ist? Wer vermöchte daher sein Herz verschliessen können vor dem erhabenen Wirken der Natur, vor jener Allmacht, die seit Schöpfungsbeginn ewig und unerschütterlich hängt an die Vollziehung ihres Gesetzes, das in solch' wunderbarer Weise Milliarden Lebewesen gleichmässig zu Gute kommt!

Oh Mensch, verzage nicht! Aus jeder Erscheinung, die der junge Lenz zu Tage gefördert, winkt uns der Ausspruch zu, aus jeder Blüthe, jeder Blume und jedem Grashalm schöpfen wir jene tröstende Sentenz, und sie bewirkt, dass sich das Herz weitet, dass die Brust froh aufathmet und ihr unwillkürlich der Ausruf entfährt: „Wie schön ist doch alles geworden, wie hat sich doch alles zum Besseren gewendet!“

Es ist Pfingsten! Ein Fest der Freude, des Jubels für Jedermann! Man entledigt sich der Alltagssorgen und wären diese noch so drückend und zieht hinaus mit Weib und Kind, hinaus ins Freie, dahin, wo Mutter Natur ihre Gaben so grossmüthig niedergelegt, damit die Menschheit sich ihrer erfreue. Und wer würde es läugnen wollen, dass sie Allen jene einzige, für alle Menschen gleichmässig geschaffene Freude bietet, die balsamischen Düfte einzusaugen, die süsse, milde Luft in vollen Zügen zu geniessen und das Auge zu erfreuen an dem Anblick des saftigen Grün, wie an denjenigen

herrlicher Blüten und Blumen! Die Paläste der Reichen und Vornehmen, sowie die Hütten der Armuth stehen verlassen und öde. Kein Mensch, dem nicht ein allzuhartes Los im Kampfe ums Dasein oder im Kampfe mit Leiden beschieden ist, weilt in seinen Mauern. Alles will hinaus und sehnt sich die Gaben einzuheimsen, welche die Natur auch für ihn geschaffen, alles strömt hinaus ins Freie, in Gottes herrliche Natur, denn heute erkennt er erst vollends ihre Macht, heute erkennt er sich selber, aber auch als Denjenigen, der gleichwohl von ihr bevorzugt ist, zumal sein Geist die Erkenntniss des Geniessens erfasst.

Oh Mensch, verzage nicht! Sieh, wie alles grünt und blüht, sich wie sich Tausende froher, glücklicher Menschen dieses Anblickes erfreuen, Menschen, die noch vor Stunden geseufzt und den Kelch der Bitternisse geleert hatten. An Dich, du Verlassener, an Dich, um dessen Schicksal sich weder Gesetz noch Recht kümmert, an Dich, Du unschuldig Beladener, der nur da ist, um zu arbeiten und nichts, nichts von den Genüssen für sich beanspruchen darf, wozu der letzte Proletarier ein Recht besitzt, an Dich. Du kön. ung. Tabaktrafikanter, ergeht die Mahnung: Verzage nicht und erfülle nur getreulich Deine Pflicht, bis auch Dir die Stunde schlägt, wo man Dich zumindest gleichberechtigt macht mit der niedersten Schichte des Volkes, dem die Wohlthat des Gesetzes wöchentlich einen Tag der Ruhe gewährleistet.

Verzage nicht und hoffe nur! Und wenn Dich irgend ein alberner Mensch darüber zur Rede stellt, dass Du an den Tagen, wo die Natur ihr Fest feiert, damit sich alles, alles daran erfreue und ergötze, dass Du an diesen Tagen in Deinem dampfen, von Tabakduft durchschwängertem Lokale sitztest, anstatt es den Aermsten der Armen gleichzuthun, dann antworte diesen albernen Leuten, dass du eben einer Berufsklasse angehörst, die ausserhalb eines für jeden Staatsbürger gilligen Gesetzes steht, dass Du dem Staate dienst, der sich über das Gesetz zu stellen das Recht hat, wenn er es für gut befindet.

Doch darum, mein lieber kön. ung. Tabaktrafikanter, brauchst Du gleichwohl nicht zu verzagen! Einzelne, sowie Berufsklassen, Stände, ja sogar Völker und Nationen haben schon ganz anderes Unbill erduldet, als es Dasjenige ist, was Dir, Du Armer, durch die Entziehung der so nothwendigen Sonntagsruhe zugefügt wird. Die bessere Erkenntniss bricht sich Bahn, ob früher oder später. Ein schwacher Trost, wirst Du sagen, und doch ist es ein solcher, der zur Wahrheit werden wird, zumal nicht nur ein Naturgesetz, sondern jedes Gesetz die Erfüllung gebieterisch erheischt. Und darum verzage nicht, wenn Du siehst, wie der Arbeiter, dessen Handwerk Du verschleissen musst, sich des Pfingstfestes erfreuen darf und

Du selbst unterdessen zur Bequemlichkeit des Publikums in Deinem Laden stehst oder sitztest, trauernd über die Ungerechtigkeit der Menschheit, welche Dich und Deinen Kummer kaum zu beachten scheint!

Pfingsten, das liebliche Fest, ist gekommen und sein Erscheinen weckt von Neuem frohe Hoffnungen in jeglichem Menschenherz! Vergessen sind die Stürme, die noch vor Kurzem gewüthet, vergessen die raue Hand des Winters, die vernichtend gewaltet und nur das Erstehen, das Erblühen, das sich zum neuen Leben Vorbereitende erblickt das menschliche Auge. Und darum sei dieses Pfingstfest auch das letzte, dass so viele Tausende arbeitsamer, fleissiger, thätiger Leute, gewaltsamerweise in der Arbeitsstube gefangen hält! Und darum sei dieses Pfingstfest jener Hoffnungsstern, welcher Besseres verheisst und der erleuchtend wirkt auf All diejenigen, welche Macht und Gerechtigkeit mit einander zu verquicken scheinen! „Oh Mensch, verzage nicht“, so klingt es überall, wo die Natur in ihrer Schöne sich dem menschlichen Auge aufdrängt, wo des Menschen Ohr hinlauscht, um das urewige Geheimniss ihres Schaffens zu ergründen! „Oh Mensch verzage nicht“, so künden auch die Pfingstglocken! Möge ihr diesmaliger Gesang der Grabgesang für Alldasjenige werden, was gegen die Wohlfahrt der Menschheit irgendwie gerichtet ist.

Mangel an Zigarretten.

Wie gewöhnlich, wenn das Geschäft bei den Verschleissern ein wenig flatter geht als sonst, tritt ein Waarenmangel ein, so auch jetzt. Wir befinden uns im Monate Mai, wo die gesammte Bevölkerung noch zu Hause ist, wo Alt und Jung im Freien weilend, sich dem Vergnügen des Rauchens hingibt, hauptsächlich aber, wo die Pfingstfeiertage Hunderttausenden Menschen Zeit und Lust gewähren, zu rauchen, und gerade um diese Zeit ereignet es sich, dass ein Mangel in jener Zigarrettenart eintritt, welche den grössten Consum unter allen Zigarretten erzielt, kurz, die der grösste Theil der Consumenten wünscht.

Man mag über die Auseinandersetzungen, Rekrimationen und Vorhersagungen, die in diesen Blättern niedergelegt werden, wie immer denken, keineswegs aber wird man in die Lage kommen, uns nachzuweisen, dass wir Unrichtiges erwähnt haben, stets werden wir es jedoch nachzuweisen vermögen, dass alldas von uns Vorhergesagte buchstäblich eintrifft.

Vor einem Jahre bereits, bei Gelegenheit als die Hunnia-Zigarrette nicht geliefert werden konnte, haben wir die Befürchtung ausgesprochen, dass ein Mangel an Zigarretten eintreten müsse, weil hiezu die erforderlichen Fabriken fehlen.

Wären die geschäftlichen Verhältnisse nicht so arg, wie sie es in Wirklichkeit sind, wäre der allgemeine Consum bedeutend gestiegen. Der Mangel an Zigarretten wäre überall bemerkbar gewesen und die Verlegenheit hätte kein Ende genommen. Glücklicherweise geht das Geschäft nicht gar so gut, aus welchem Grunde der Mangel nicht fühlbar wird. Allein, was ist das für ein Betrieb, der nur stets darauf bedacht sein muss, dass er weniger verkaufen soll, wie dies thatsächlich heute bei den «Höly» gewünscht werden muss.

Unseres Wissens nach wurde das kön. ung. Finanzministerium bereits vor Jahresfrist auf den Mangel von Fabriken aufmerksam gemacht, da der Zigarrettenconsum kontinuierlich steigt und die Leistungsfähigkeit dennoch schwindet. Doch nichts ist seither geschehen, um auf kurzem Wege die Errichtung einiger Fabriken in Angriff zu nehmen. Warum? Das wissen die Götter, ein gewöhnlicher Sterblicher darf das nicht wissen! Die Verschleisser, welche ihre Miethe, ihre Steuer, ihren Pacht und ihre Leute zu zahlen haben, sie dürfen wohl beanspruchen, dass man ihnen diese Waaren für ihr gutes Geld verabfolgt, welche sie zum Verschleisse an ihre Kunden dringend brauchen.

Der Trafikant, von Hunderten Leuten täglich belästigt, wenn eine Sorte fehlt, weiss nicht einmal eine Antwort darauf, warum er die Waare nicht hat. Selbstverständlich wird nur er beschuldigt, da das Publikum es nicht glauben will und kann, dass ein staatliches Erzeugniss nicht hergestellt werden kann. Es ist wahrlich traurig, dass es für derlei Vorkommnisse keinerlei Abhilfe gibt und umso trauriger, als diese Vorkommnisse vorhergesagt werden und sich stets von Neuem wiederholen. Wir führen die Ursache abermals auf den Umstand zurück, wonach die Zweitheilung im Tabakmonopol-Betriebe alldiese Mängel und Fehler verursacht, da die kön. ung. Tabak-Zentraldirektion recht gut alldas kennt, was für das Monopol nothwendig und erspriesslich ist, sie selbst aber in der Ausführung ihrer Pläne und Vorschläge fortwährend gehindert ist. Warum diese Zweitheilung besteht, warum sie in Oesterreich schon längst aufgelassen wurde und bei uns nicht, warum Fabrikation und Vertrieb nicht in einer Hand vereinigt sind, das zu ergründen vermögen wir nicht. Wir wissen nur, dass durch diese Zweitheilung der Staatsschatz erheblich geschädigt, die Waare verschlechtert, das Publikum chikanirt und der Verschleisser insoferne benachtheiligt wird, als ihm die wenigen Heller, die er etwa verdienen könnte, durch derlei Vorkommnisse entzogen werden.

In der türkischen Tabakfabrik.

(Schluss.)

In diesen 4 Sälen werden täglich 350,000 bis 400,000 Packete abgeliefert. Ehe die Packete die Säle verlassen, passirten sie nacheinander die sinnreiche Kontrollmaschine, welche von Dampf-

kraft rastlos getrieben, die Packete auf eine Wage warf und wog; jedes schlecht gewogene Packet wird von ihr abgeworfen und muss dann aufgelöst und frisch gemacht werden. Tausende Packete flogen vor meinen Augen hinauf, hinein — keines wurde zurückgeworfen, so präcis war die Arbeit gewesen.

Höchst interessant war die Zigarrettenfabrikation. Da standen in einem Saale Maschinen zur Erzeugung der ungeklebten Hülsen; jede einzelne von ihnen fabrizirt 30,000 Stück täglich. In einem anderen Saale wurden geklebte Hülsen mit der Hand angefertigt, in einem dritten die Hülsen gefüllt und in einem vierten die fertigen Zigarretten in Schachteln gepackt. In allen vier Sälen waren nur Mädchen beschäftigt, darunter gab es einige Spaniolinen, von denen der Direktor rühmte, dass sie bis zu 3000 Zigarretten in einem Tag anfertigen können. Die tägliche Produktion dieser Abtheilung beläuft sich durchschnittlich auf 500,000 Stück. Die Geschicklichkeit der Mädchen war auch hier verblüffend. Mit einem mechanischen Griff, ohne hinzusehen, griffen sie die für eine dicke oder dünne Zigarrette nöthige Menge aus dem vor ihnen liegenden Tabakhaufen, rollten sie in ein festes, glattes Papier und stiessen sie in die Hülse, ohne einen Faden zu zerbrechen, ohne einen Faden zulegen oder zurücknehmen zu müssen.

Eine Originalität zeigte mir der Direktor Klaric in einem Raume, in welchem der persische Tumbeki, der Tabak für Nargilleh, geschnitten wurde. Es waren hier vier berühmte Qualitäten: Schiras, Ispahan, Hedschas und Kochan zu sehen. Der Tumbekischneider hatte eine grosse hölzerne Schüssel vor sich, in welcher sich ein Holzblock befand, auf dem wiederum das Schneidmesser befestigt war; der Arbeiter legte einen Haufen Tumbeki auf den Block, hielt den Haufen mit einem Fusse zusammen und häckselte, das Messer mit beiden Händen führend, wild darauf los, bis er seine Masse in die kleinsten Stückchen zerschnitten hatte, wobei das Messer so scharf an seinem Fusse vorübersauste, dass ich glaubte, es müsste jedes Mal ein Stück Fleisch mitgehen.

Die fertigen Waaren kommen in Kisten verpackt in ein Depôt, in welchem die feineren Sorten eine besondere Abtheilung innehaben; die Zigarretten und Schnupftabake lagern im ersten Stock, die anderen Waaren in den ebenerdigen Räumen. Von diesem Depôt werden die Waaren überallhin verschickt.

Ein anderes Depôt enthält alle zur Fabrikation nöthigen Nebenartikel für alle Fabriken des Reiches: Zigarrettenpapier, Packpapier, Pappendeckel, Blech und andere Gegenstände. Die Gebahrung ist eine derartige, dass man zu jeder Stunde konstatiren kann, was vorhanden ist. Ausserdem liefern drei Dampfmaschinen die zum Betriebe aller Maschinen nöthige Kraft.

Klaric tadelt die Gewohnheit, dass man zur Auffrischung des Tabaks gelbe Rüben in die Schachteln legt oder die Schachteln in nasse Tücher wickelt. Zu diesem Zwecke ist es viel vortheilhafter, wenn man den für den Gebrauch des Tages bestimmten Tabak über dem Dampf kochenden Wassers hält.

Als feinsten Genuss betrachtet Klaric das Rauchen von Zigarretten ohne Mundstück, wobei man es aber vermeiden muss, die Zigarrette feucht zu machen, was den Geschmack verdirbt. Interessant war schliesslich die Mittheilung des Direktors, dass in der Türkei 97 Prozent Tabak für das Selbstdrehen von Zigarretten und nur drei Prozent fertige Zigarretten konsumirt werden.

Hilfsredakteur: Ferdinand Heltai.

Mörathon ist eine Mischung imprägnirter aromatischer Kräuter für Pfeifen- und Zigarrettabak.

Öfter als einmaliger Versuch nicht nötig, um jedem Raucher unentbehrlich zu sein.

Rauchern überhaupt ärztlich empfohlen.

Auf 6 Theile Pfeifentabak od. 4 Theile Zigarrettabak ist ein Theil Mörathon zu nehmen.

Tabak, damit gemischt, verliert den brennenden, heissenden Geschmack.

Höchst schädliche Wirkungen des Nikotins auf den Magen werden dadurch paralytirt.

Original-Pack, a Packet 30 kr. Probepack, 10 kr. Separator Schnitt und Packung für Pfeifen- u. Zigarrettabak. Nur echt mit Kinderkopf als Schutzmarke.

Probensendung: 10 Packet franko jeder Stadt per Nachnahme von fl. 1.20.

Für Wiederverkäufer sehr einträglich.

Alleiniger Erzeuger:
Theodor Mörath, Droguerie, Graz.

Haupt-Depot für Ungarn und Nebenländer:
JOHANN DVORRÁK
Budapest, VI., Gyár-utca 43.

„LE GRIFFON“

„LE SUBLIME“

anerkannt bestes und feinstes echt französisches

ZIGARETTENPAPIER.

Unentbehrlicher Artikel in den k. u. Tabak-Gross- und Kleintrafiken!

LOHNENDER VERSCHLEISS, weil von Jedermann verlangt.

GENERAL-DEPOT:

Goldzieher Géza

BUDAPEST, V., Sas-utoza 29.